

TAIWAN I LJUSET AV UKRAINA

AV JOJJE OLSSON

Taiwan och Ukraina befinner sig på många vis i en likartad position.

De hotas båda av en auktoritär granne som vill tillintetgöra dess suveränitet. Och liksom Ryssland så agerar även Kina alltmer offensivt i sitt närområde, inte bara genom hårdför retorik utan även i form av upprustning och provokativa militära handlingar.

Samtidigt finns det mycket som skiljer de båda ländernas situation åt. Diplomatisk status, ekonomisk betydelse och historiska förbindelser med väst är viktiga faktorer att känna till i den pågående geopolitiska utvecklingen.

När den ryska invasionen av Ukraina nu får såväl Kina som Taiwan att tänka om, så finns det stora möjligheter för Europa och Sverige att agera för att avstyra en eventuell kinesisk attack mot ön.

Jojje Olsson är journalist och författare baserad i Asien sedan 2007, nu boendes på Taiwan. Han har skrivit sex stycken böcker om Kina, och är regelbunden medarbetare i Expressen och magasinet Fokus. Jojje talar kinesiska och tog sin journalistexamen vid University of Hong Kong. Han driver även Kinamedia, som är Sveriges största nyhetssida och nyhetsbrev om Kina.

I samband med firandet av Taiwans nationaldag den 10 oktober i fjol beskrev landets försvarsminister Chiu Kuo-cheng den senaste tidens kinesiska påtryckningar som de [värsta han erfarit](#) under sin 40 år långa militära och civila karriär. Då hade det kinesiska flygvapnet just skickat in [närmare 150 militära flygplan](#) i Taiwans luftförsvarszon på bara fyra dagar.

Enligt Taiwans försvarsministerium skedde 961 sådana intrång under helåret 2021. Det var en ökning med mer än 150 procent från året innan, som i sin tur också stod för en ny rekordnivå. Bland stridsflygplanen som i fjol upprepade gånger tog sig in i denna zon märks modellerna Shaanxi Y-8 med förmåga att bekämpa ubåtar, och Xian H-6 som kan bestyckas med kärnvapen. Luftförsvarszonen är inte en del av Taiwans territorium. Det är ett område i syfte att identifiera farkoster innan de tar sig in på nationellt luftrum. Ett flertal länder inklusive Kina, USA och Sverige har liknande zoner.

Det ökade antalet kinesiska militärflygplan i denna luftförsvarszon nöter ut och demoraliserar det betydligt mindre taiwanesiska flygvapnet. Sedan november 2020 har fem av dess piloter mist livet i en dryg handfull allvarliga olyckor under träning, vilket delvis förklaras av att de varit utmattade. Samtidigt ökar risken för en felbedömning eller ett misstag i takt med de kinesiska uppdragen in i denna zon.

I det blott 130 kilometer breda Taiwansundet har Kinas två hangarfartyg, Liaoning och Shandong, siktats allt oftare. I april i fjol [uppgav](#) den kinesiska flottan att hangarfartygen i framtiden kommer att utföra övningar i vattnen kring Taiwan på regelbunden basis för att slå vakt om den nationella suveräniteten.

” Den kinesiska regimen arbetar dock inte bara med piskor, utan även med morötter för att få länder att ta avstånd från Taiwan.

Kinas tredje hangarfartyg beräknas gå i tjänst under 2022, och ännu fler är planerade. Den kinesiska försvarsbudgeten är i dag mer än 20 gånger så stor som den taiwanesiska. Försvarsminister Chiu [varnade](#) i fjol för att Kina redan 2025 kommer ha kapacitet att invadera Taiwan med minimala egna förluster. I en kommentar till denna rapport framhåller Joanne Ou, taleskvinna för Taiwans utrikesministerium, att Kina oavbrutet fortsätter med desinformation och cyberattacker i vad hon beskriver som hybridkrigföring mot Taiwan.

Vid sidan av detta går Pekings diplomatiska kampanj för att isolera Taiwan på högvarv. Tankesmedjan German Marshall Fund kartlade i en [rapport](#) i mars i år hur Kina i ökad utsträckning använder ekonomiska och andra påtryckningsmedel för att utestänga Taiwan från FN och andra internationella sammanhang.

Den kinesiska regimen arbetar dock inte bara med piskor, utan även med morötter för att få länder att ta avstånd från Taiwan. I december klippte Nicaragua sin diplomatiska relation med Taiwan, och välkomnade istället en kinesisk beskickning till landet. I samband med beslutet kunde den nyvalda presidenten Daniel Ortega stoltsera med att ha säkrat [en miljon doser](#) Covid-19-vaccin från Kina, tillsammans med ett lukrativt handelsavtal.

Endast fjorton länder erkänner nu officiellt Taiwan som Republiken Kina. Det är åtta färre än när Tsai Ingwen blev president 2016. Hennes parti, Demokratiska

framstegspartiet, vägrar erkänna 1992 års konsensus, som länge utgjort grunden för ett närmare samarbete mellan Taipei och Peking.¹ I ett parlamentssammanträde den 23 december sade utrikesminister Joseph Wu att det är viktigt för Taiwan att bibehålla fullvärdiga diplomatiska relationer med sina kvarvarande diplomatiska allierade. Men han framhöll samtidigt hur utrikesministeriet nu [bedömer](#) det som lika viktigt att fördjupa de inofficiella relationerna med så kallade likasinnade nationer.

Med detta avses främst västerländska demokratier, och här har Taiwans strategi varit framgångsrik. I sitt tal vid fjolårets nationaldagsfirande den 10 oktober tackade president Tsai Ing-wen bland annat G7, Nato och EU för att de under det senaste året offentligt uppmärksammat Kinas hot mot Taiwan.

När ledarna för alla länder i G7 sammanträdde i Cornwall i Storbritannien i juni 2021, nämndes vikten av fred och stabilitet i Taiwansundet för [första gången någonsin](#) i den kommuniké som följer på gruppens toppmöten. Samma månad nämndes Kina upprepade gånger i det [dokument](#) som Nato släppte efter sitt toppmöte i Bryssel, bland annat i oroliga ordalag om att landet hotar den internationella ordningen. Detta är ett nytt fokus för Nato, då alliansen i sin mer än 70 år långa historia [aldrig nämnt](#) Kina i något av sina dokument innan 2019.

¹ Enligt denna överenskommelse är Kina och Taiwan del av en och samma nation, även om det står båda sidor fritt att definiera utformningen av denna nation. Den pragmatiska formuleringen möjliggjorde utökade ekonomiska förbindelser utan gå på djupet med de ideologiska skillnaderna. Genom att nu motsätta sig 1992 års konsensus, försvårar Demokratiska framstegspartiet en så kallad återförening på Pekings villkor.

” Detta är ett nytt fokus för Nato, då alliansen i sin mer än 70 år långa historia aldrig nämnt Kina.

I EU har kursändringen varit ännu mer anmärkningsvärd. Detta särskilt efter förra våren, då Bryssel för första gången [sedan 1989](#) införde sanktioner mot Kina. De riktade sig mot fyra kinesiska tjänstemän och en lokal säkerhetsbyrå i Xinjiang, för deras delaktighet i övergreppen mot mänskliga rättigheter i regionen.

Kina gav [genast tillbaka](#) med samma mynt, men dubbade insatsen. Tio europeiska politiker och forskare – bland annat Björn Jerdén, chef för nyinrättade Nationellt kunskapscentrum om Kina vid Utrikespolitiska institutet – samt fyra EU-organisationer utsattes för kinesiska sanktioner.

En ond spiral var därmed i rörelse, som ledde till att det redan undertecknade men kontroversiella investeringsavtalet Comprehensive Agreement on Investment (CAI) mellan EU och Kina [stoppades](#) efter en omröstning i Europaparlamentet i maj i fjol, med den överväldigande majoriteten 599-30. Samma parlament antog i oktober, med röstsiffrorna 580-26, en [rapport](#) som sammanstälts av den svenska ledamoten Charlie Weimers (SD). Den råder EU att försvara Taiwans demokrati genom att stärka de politiska och ekonomiska relationerna med landet. Rapporten uppmanar även unionen att bland annat inleda förhandlingar om ett frihandelsavtal med Taiwan, och göra mer för att uppmärksamma spänningarna med Kina.

Redan samma månad åkte Taiwans utrikesminister Joseph Wu till Europa för första gången på två år, där han besökte såväl Bryssel som Tjeckien och Slovakien. Veckan därpå genomfördes Europaparlamentets

”I Peking finns inget utrymme för agerande i riktningen mot ett erkännande av Kina och Taiwan som två olika länder.

[första officiella besök](#) någonsin till Taiwan. Delegationen bestod av sju ledamöter och leddes av fransmannen Raphaël Glucksmann, en av de tio individer som tidigare samma år utsatts för Kinas sanktioner.

Det är oklart i vilken utsträckning Bryssels närmande mot Taipei beror på den kraftigt försämrade relationen mellan EU och Peking. Joanne Ou vid Taiwans utrikesministerium noterar dock att Kinas "vargkrigardiplomati", med allt aggressivare budskap från landets tjänstemän, har fått EU:s medlemsländer att bli på sin vakt mot den pågående auktoritära expansionen och vid upprepade tillfällen uttrycka oro för att Kinas upprepade militära hot kan utgöra en fara för stabiliteten i Taiwansundet och därmed även världsekonomin.

Flera medlemsländer har på egen hand gått ännu längre utanför EU:s ramar. Det gäller framför allt Litauen, som i november lät taiwanesiska myndigheter öppna ett representationskontor i sin huvudstad Vilnius. Illskan från Kinas håll blev särskilt stor då detta kontor hade "Taiwan" snarare än "Taipei" i namnet.

I Peking finns inget utrymme för agerande i riktningen mot ett erkännande av Kina och Taiwan som två olika länder. Litauen befinner sig fortfarande under oerhörda ekonomiska och politiska [påtryckningar](#) från kinesiska myndigheter i syfte att ändra sitt beslut – eller åtminstone namnet på det nya representationskontoret. Vidare har politiker från andra EU-länder fortsatt komma till Taiwan. I december åkte en slovakisk delegation ledd av en statssekreterare samt en delegation från den franska nationalförsamlingen till

Taiwan. Och i april i år besökte för första gången även en svensk delegation om åtta riksdagsledamöter och två Europaparlamentariker Taiwan under fem dagar.

Alla dessa besök har skett under Covid-19-pandemin, trots fortsatta taiwanesiska restriktioner för inresande. Det är därför sannolikt att besöken från europeiska tjänstemän kommer öka i takt med att Taiwan avvecklar dessa restriktioner, vilket är en process som redan har påbörjats.

Paralleller mellan Ukraina och Taiwan

Under tiden som EU ökat utbytet med Taiwan så har Kina närmat sig Ryssland. I samband med invigningen av vinter-OS i Peking i början av februari, blev president Vladimir Putin första statschef att träffa Xi Jinping på två år.

Efter mötet offentliggjordes nya avtal för export av rysk olja och gas [värda](#) 117,5 miljarder dollar (1 100 miljarder kronor). Nya ledningar ska se till att gasexporten till Kina tiodubblas och dessutom länka samman gasfält i västra Ryssland med de östra, vilket minskar den europeiska marknadens betydelse för Moskva.

Än viktigare så blev detta toppmöte första gången som [Xi personligen backade upp](#) de ryska kraven på att Nato inte ska expandera med fler medlemsländer. I utbyte gav Putin garantier om att Ryssland [helhjärtat stödjer](#) den så kallade "ett Kina-principen", en central formulering för Pekings anspråk på Taiwan. Det meddelades vidare att [inga områden](#) längre är undantagna möjligheterna för samarbete mellan Peking och Moskva. Denna formulering har gett upphov till spekulation om huruvida Kina kan komma att agera militärt mot Taiwan under tiden omvärlden är upptagen med den ryska invasionen av Ukraina.

” Rent teoretiskt skulle Kina därför kunna motivera en militär aktion mot Taiwan med nödvändigheten att bekämpa separatism.

Den utsatta situation som Taiwan och Ukraina befinner sig i har flera likheter. De bägge länderna hotas av en auktoritär granne med betydligt större militär, som av historiska anledningar vill krossa deras suveränitet. De hotfulla grannländerna är båda permanenta medlemmar i FN:s säkerhetsråd, vilket innebär att den medlande funktion som FN kan inta i andra konflikter här sätts ut spel.

Vidare har vare sig Ukraina eller Taiwan några formella allianspartners. Rent diplomatiskt kan Taiwans status beskrivas som ännu värre än Ukrainas. Alla världens länder – undantaget ett drygt dussintal småstater – accepterar officiellt förklaringen att Taiwan och Kina i själva verket är en och samma nation. Rent teoretiskt skulle Kina därför kunna motivera en militär aktion mot Taiwan med nödvändigheten att bekämpa separatism, samt tillstå att detta är interna angelägenheter som [inte bryter](#) mot internationell lagstiftning.

Det närmaste Taiwan kommer ett försvarsavtal är Taiwan Relations Act, som antogs av USA:s kongress 1979 samtidigt som Washington övergav de diplomatiska relationerna med Taipei för att upprätta fullvärdiga dito med Peking. Lagen gör gällande att USA måste förse Taiwan med militär utrustning som är tillräcklig för att landet ska ha förmåga att försvara sig självt.

Denna kryptiska formulering är själva grundbulten i den ”strategiska tvetydighet” som sedan dess har präglat USA:s säkerhetspolitik i kring Taiwan. Man vare sig garanterar eller avfärdar att amerikansk mili-

tär kommer till undsättning i händelse av en kinesisk attack. På så vis hoppas Washington kunna bibehålla status quo genom att avskräcka såväl regimen i Peking som de politiska aktörer på Taiwan som vill påskynda en självständighetsförklaring, vilket samtidigt skulle riskera kinesisk aggression.

Kinas ledning kan dock notera att Joe Biden avstår från att skicka trupp till Ukraina med argumentet att han vill undvika ett tredje världskrig. Liksom Ryssland är även Kina en kärnvapenmakt, och har dessutom en betydligt större militär. Vidare [sade](#) Mark Milley, amerikanska försvarsdepartementets stabschef och därmed landets högst rankade militär, i april i år i en utfrågning i senaten att Taiwan bäst försvaras av taiwaneserna själva. Han sade att Kina bäst avskräcks genom insikten om hur svårt det vore att invadera ön, samt att USA kan hjälpa Taiwan med detta på samma vis som man nu hjälper Ukraina.

Men likheterna till trots, så är skillnaderna mellan Ukraina och Taiwan ännu större. Detta gäller särskilt relationen med USA, som i årtionden försett Taiwan med militärt bistånd, militär utbildning och sålt toppmoderna vapensystem landet. Denna historiska relation – som helt saknas till Ukraina – innebär att USA:s regionala inflytande och prestige står och faller med att försvara Taiwan.

Den taiwanesiska ekonomin är i dag större än Sveriges, och exporten [mer än dubbelt](#) så stor. I USA:s fall är Taiwan landets nionde största handelspartner, med en handel värd 106 miljarder dollar (1 000 miljarder kronor) år 2020. Det kan jämföras med 3,9 miljarder dollar (37 miljarder kronor) i handel med Ukraina på plats 67. Taiwans status som handelsnation är särskilt viktig med tanke på att exporten till stor del utgörs av

de halvledare och mikrochip som är helt nödvändiga komponenter i allt från elbilar och 5G-utrustning till datorer och vapensystem. Främst genom Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC) så står Taiwan för [över 90 procent](#) av den globala tillverkningen av sofistikerade halvledare. Produktionen sker dessutom nästan uteslutande på Taiwan.

Vid sidan av detta är Taiwans geografiska position extremt viktig. Dels ligger ön i några av världens viktigaste farvatten: Amerikanska myndigheter [beräknar](#) att 30 procent av världens råolja och 40 procent av världens flytande naturgas transporteras via Sydkinesiska havet. Dels ligger Taiwan i mitten av vad militärstrateger kallar för ["den första ökedjan"](#) i västra Stilla havet. Kinesisk kontroll över ön skulle skära av USA:s allierade Japan och Filippinerna från varandra, och underlätta Kinas målsättning att förvisa den amerikanska militären från regionen.

Med tanke på dessa faktorer talade Joe Biden under uttåget från Afghanistan i fjol om USA:s "okränkbara åtaganden" att svara på en attack mot Taiwan, i samma mening som han nämnde säkerhetsgarantierna till Nato, Japan och Sydkorea. Bara två månader senare, i oktober i fjol, [svarade](#) Joe Biden rakt av "ja" på en fråga om huruvida USA skulle komma till Taiwans försvar i händelse av en kinesisk attack, och tillade att USA har "en skyldighet" att så göra. Under ett besök i Japan i slutet av maj i år fick han frågan om USA verkligen kommer agera militärt för att hjälpa Taiwan, med tanke på att inga amerikanska trupper skickats till Ukraina efter den ryska invasionen. Även då [svarade](#) Biden jakande med hänvisning till USA:s åtaganden.

På senare tid har även Japan antagit en mer aktiv säkerhetspolitisk roll i regionen. När premiärminister

” Den ryska invasionen av Ukraina har fått Taiwan att agera i förebyggande syfte.

Suga Yoshihide träffade Joe Biden i april i fjol [nämndes Taiwan](#) för första gången sedan 1969 i den gemensamma diplomatiska skrivelsen efter ett sådant toppmöte. Samma sommar [sade](#) vice premiärminister Aso Taro att Japan kommer försvara Taiwan tillsammans med USA, eftersom en kinesisk invasion av ön vore ett direkt hot mot Japans överlevnad. På detta följde även publiceringen av den japanska militärens vitbok, som [för första gången någonsin](#) direkt länkade samman Taiwan med Japans nationella säkerhet.

En liknande trend ses i Australien. Canberra ingick i fjol säkerhetspakten Aukus med USA och Storbritannien, som bland annat ska förse den australiensiska flottan med atomdrivna ubåtar. Visserligen är Taiwan inte det uttalande fokuset i denna pakt. Icke desto mindre [sade](#) försvarsminister Peter Dutton i november att det vore ["otänkbart"](#) för Australien att inte göra gemensam sak med ett USA som agerar militärt för att försvara Taiwan.

En ny taiwanesisk militär strategi

Trots dessa för Kina potentiellt avskräckande faktorer så har den ryska invasionen av Ukraina fått Taiwan att agera i förebyggande syfte.

Det senaste årtiondet har en process pågått för att helt fasa ut landets värnpliktsarmé. Så sent som för drygt två årtionden sedan krävdes två års tjänstgöring av alla taiwanesiska män. 2018 kortades den grundläggande obligatoriska militärtjänstgöringen ned från ett år till fyra månader. Utvecklingen har lett till en minskning av Taiwans stående styrkor till omkring [160 000 man](#), vilket är en knapp tiondel av Kinas. Men

samtidigt har försvarsanslagen ökat dramatiskt. 2,1 procent av landets snabbt växande ekonomi går nu till försvaret, och president Tsai Ing-wen har lovat att öka denna andel till [3 procent](#) så fort som möjligt.

Resurserna har framför allt gått till att utrusta den nya yrkesarmén med påkostad amerikansk hårdvara. Ett program för att uppgradera flygvapnets drygt 140 stridsflygplan av modell F-16 pågår fram till 2023, och [beräknas kosta](#) fyra miljarder dollar (37,5 miljarder kronor). De första nya planen togs i tjänst i november 2021. I sommar kommer de första exemplaren av de 108 stridsvagnar av modell Abrams M1A2T som beställts från USA att levereras. Affären [värderas](#) med tillhörande utrustning till 2,5 miljarder dollar (23,5 miljarder kronor). Samtidigt har amerikanska rådgivare länge uppmanat Taiwan att acceptera den kinesiska militärens överlägsenhet, och istället fokusera på så kallad asymmetrisk krigföring. Konceptet innebär att en större invasionsarmé hålls stången med hjälp av utrustning som luftvärn, sjömålsrobotar och avancerade minor.

Utvecklingen på slagfältet i Ukraina har nu fått den taiwanesiska ledningen att tänka i liknande banor. I slutet av mars [meddelade](#) försvarsminister Chiu Kuo-cheng att den obligatoriska militärtjänstgöringen redan senare i år kan öka från fyra månader till ett år. Samma månad inspekterade Tsai Ing-wen reservstyrkor vid en militärbas i Taoyuan och [sade](#) att reservisterna, som i dag uppgår till omkring en miljon, har en viktig roll att spela mot en kinesisk invasion. Reservstyrkorna formas av frivilliga som redan genomgått militärens obligatoriska tjänstgöring. Förändringar är på väg även i deras fortbildning, som nyligen förlängdes från en knapp vecka till två veckor.

” Utvecklingen på slagfältet i Ukraina har nu fått den taiwanesiska ledningen att tänka i liknande banor.

Vid detta tillfälle sade presidenten vidare att folkets enighet är central för att försvara Taiwans suveränitet. En tydlig ökning av försvarsviljan kan också märkas bland den taiwanesiska befolkningen efter attacken mot Ukraina. Enligt en [undersökning](#) av tankesmedjan Taiwan International Strategic Study Society i Taipei var 70,2 procent av de tillfrågade redo att försvara sitt land mot Kinas militär. Motsvarande siffra var 40,3 procent i slutet av december 2021.

Den taiwanesiska regeringen jobbar också aktivt för att stärka försvarsviljan och allmänhetens beredskap. I mitten av april publicerade landets försvarsministerium [en manual](#) för allmänheten att använda i nödlägen, inklusive militär konflikt. Ministeriet sade att man under utformningen studerat liknande skrifter i Japan och Sverige.

Vid sidan av den reguljära försvarsbudgeten så [godkändes i januari](#) extra försvarsutgifter på 8,6 miljarder dollar (81 miljarder kronor) för en femårsperiod. Mycket av pengarna ska användas till att förbättra just de asymmetriska förmågorna. Främst ska den årliga tillverkningen av robotar [mer än fördubblas](#). Detta innefattar [ökad produktion](#) av den supersoniska roboten Hsiung Feng III, samt Hsiung Sheng som kan slå mot mål på det kinesiska fastlandet. Vidare har drönare blivit en ny prioritet. Förutom att snabba på processen att köpa MQ-9 Reaper, som USA 2020 godkände för export till Taiwan, så ska landet senare i år även [påbörja](#) inhemsk produktion av attackdrönare. I mars godkände parlamentets försvarsutskott också en motion om att effektivisera Taiwans luftvärn.

” Medan Ryssland på bred front kunde rulla över en lång landgräns med sina stridsvagnar, vore Kina tvungna att iscensätta den största amfibiska attacken sedan andra världskriget.

Parlamentarikern Wang Ting-yu, som står bakom motionen, [påpekade](#) hur handhållna vapen som Javelin och Stinger spelat en stor roll i Ukraina, inte minst genom sin avskräckande effekt mot såväl stridsvagnar som luftmål.

Det är svårt att bedöma hur det ryska bakslaget i Ukraina påverkat Pekings militära äventyrslust. Att invadera Taiwan framstod redan innan dess som en mycket svår uppgift. Samma geografiska förutsättningar som gör ön så strategiskt viktig, komplicerar samtidigt uppdraget för eventuella invasionsstyrkor. Medan Ryssland på bred front kunde rulla över en lång landgräns med sina stridsvagnar, vore Kina tvunget att iscensätta den största amfibiska attacken sedan andra världskriget. Detta i ett sund som är okänt för stormar, dimma och höga vågor, vilket innebär att endast [april och oktober](#) kan förväntas ha en väderlek som möjliggör en sådan jätteoperation.

Väl över sundet så gör Taiwans barska kustlinje att endast ett dussintal stränder ens går att överväga för landsättning av trupp. Den dramatiska bergskedja som utgör ryggraden genom öns mitt – Taiwan har 258 toppar högre än 3 000 meter – försvårar luftland-sättning, samtidigt som den underlättar för att gömma undan robotsystem eller bedriva gerillakrigföring. Lägg därtill bristfällig stridsvana inom Kinas militär, som inte varit i strid sedan slutet av 1970-talet. Den koordinering mellan olika vapenslag som är avgöran-

de för en lyckad invasion av Taiwan har de kinesiska styrkorna ingen som helst erfarenhet av i skarpt läge.

Men även om ingenting tyder på att en invasion är nära förestående, så kvarstår en rad andra militära hot. Peking skulle kunna fortsätta de gradvisa påtryckningarna mot Taipei genom att agera mot någon av de taiwanesiska öarna eller ögrupperna som ligger i närheten av Kina. Från ön Kinmen, med 140 000 invånare, är det bara tio kilometer till den kinesiska mångmiljonstaden Xiamen.

Taiwan importerar i dagsläget [98 procent](#) av all den energi som landet konsumerar. De nuvarande strategiska reserverna [uppgår till tre månader](#) för råolja och två veckor för flytande naturgas. En blockad skulle därmed inte bara riskera kraftiga prisökningar, utan även hota landets viktiga exportindustri.

Taiwans försvarsministerium [varnade](#) i sin årliga nationella försvarsrapport i november 2021 att Kina nu har förmågan att blockera öns viktigaste hamnar och flygplatser. Även USA:s försvarsdepartement underströk i [en rapport](#) till den amerikanska kongressen i fjol hur en kinesisk blockad av Taiwan kan skära av nödvändig import till landet.

För att störa majoriteten av den kommersiella sjöfarten till och från Taiwan räcker det att kontrollera vattnen utanför landets två största hamnar, Kaohsiung i söder och Keelung i norr. Med hjälp av flotta, flygvapen och kustbevakning skulle Kina [relativt snabbt](#) även kunna implementera en fullständig blockad av Taiwan. Man kan då också påminna världens ledande demokratier om att de officiellt erkänner ön som en del av Kina.

” Många länder som relativt smärtfritt hakade på de internationella sanktionerna mot Ryssland är desto mer beroende av Kina för sin ekonomiska tillväxt.

Hur väl förberett är Europa och Sverige?

I april [sade](#) USA:s finansminister Janet Yellen att sanktioner kommer införas i händelse av en kinesisk aggression mot Taiwan. Hon hänvisade då alla som tvivlade på USA:s förmåga inom detta område till omfattningen och effekten av sanktionerna som införts mot Ryssland efter den storskaliga invasionen av Ukraina i februari i år.

Men den kinesiska ekonomin är mer än tio gånger större än den ryska, och dessutom är Kina världens största handelsnation. Många länder som relativt smärtfritt hakade på de internationella sanktionerna mot Ryssland är desto mer beroende av Kina för sin ekonomiska tillväxt. Exempelvis utgör Singapores handel med Ryssland 2,5 miljarder dollar (23,5 miljarder kronor) om året, medan handeln med Kina [uppgår](#) till 57 miljarder dollar (538 miljarder kronor). Det är därmed inte garanterat att Singapore med samma tveklöshet skulle ansluta sig till internationella sanktioner med Kina – och detsamma gäller stora delar av Europa.

Även om Europaparlamentet på senare tid agerat för att begränsa det ekonomiska beroendet av Kina så fortsätter flera av EU:s medlemsstater att dra i motsatt riktning. Kontinentens ekonomiska motor Tyskland har nu haft Kina som sin största handelspartner sex år i följd, och tyska storföretag har en tradition av [uttalat motstånd](#) mot snart sagt all slags begränsning av den ekonomiska relationen länderna emellan. Lägg därtill

att utländska aktörer har över [sex gånger](#) så mycket tillgångar i Kina som i Ryssland, och risken för vederställande sanktioner blir uppenbar. Dessa innefattar 3 600 miljarder dollar (35 500 miljarder kronor) i fasta tillgångar inklusive fabriker, och 2 200 miljarder (21 700 miljarder kronor) dollar i aktier och obligationer.

De djupa ekonomiska relationerna till trots, så visade den brittiska tankesmedjan International Institute for Strategic Studies (IISS) i [en rapport](#) i mars hur Europa har flera möjligheter att spela en viktig roll i att avhålla en kinesisk attack mot Taiwan, samt bidra om en militär konflikt faktiskt skulle uppstå.

I förebyggande syfte kan man exempelvis leverera defensiva vapen som robotförsvarssystem eller system för elektronisk krigföring till Taiwan. Vidare har flera europeiska länder – främst Storbritannien, Frankrike och Nederländerna – god förmåga att stoppa cyberattacker eller bedriva cyberkrigföring. Om Taiwan hotas av blockad kan Europa organisera eller medverka i en luftbro av civila fraktflygplan för att störa denna. Det skulle kunna ske inom ramen för unionens Emergency Response Coordination Centre (ERCC), för att undvika en militär dimension av en sådan operation.

Om en väpnad konflikt bryter ut och EU vill undvika direkt inblandning, så pekar IISS på möjligheten att stärka amerikanska eller andra demokratiska länders militärbaser i området. Man skulle även kunna ersätta amerikanska flottans fartyg i Mellanöstern, för att ge dem möjlighet att istället fokusera på Stilla havet. Det är heller inte osannolikt att USA ber Europa om hjälp att blockera Malackasundet för att strypa Kinas tillgång på olja och begränsa landets handel med omvärlden. Denna, eller ovanstående åtgärder, skulle av Peking kunna betraktas som en krigshandling.

Analytiker från The Hague Center for Strategic Studies (HCSS) underströk i [en text](#) höstas vikten av att europeiska hamnar och gasledningar i detta läge kan stå emot kinesiska cyberattacker.

De pekade även ut flera andra relevanta förberedelser inför en sådan situation. Europa måste säkra sin försörjning av sällsynta jordartsmetaller och andra strategiskt viktiga produkter. Drönare, 5G-utrustning eller kärnkraft kan inte fortsätta importeras från Kina, och ett beroende måste undvikas även vad gäller vind- och solkraft.

Lika viktigt som att undvika att förse Kina med ekonomiska hävstänger på ett liknande vis som den ryska gasen, är det att se till så att den kinesiska militären inte kan fortsätta använda europeisk teknologi för att förbättra sin förmåga. I detta syfte krävs utökade exportkontroller samt granskningar av kinesiska investeringar, särskilt inom sektorer med så kallade dubbla användningsområden (*dual use*).

Forskarna vid HCSS menar att det i dag är högst oklart hur Europa skulle agera vid en kinesisk attack mot Taiwan. För att undvika att behöva fatta ödesdiga beslut i elfte timmen, rekommenderas att frågan förs upp på Europeiska rådets dagordning samt att koordinering mellan medlemsstaterna påbörjas också i andra sammanhang.

Joanne Ou vid Taiwans utrikesministerium menar att en stark relation mellan Europa och Taiwan i sig tjänar som motstånd till Kinas auktoritära expansion. Hon beskriver ytterligare stärkta relationer som en nyckel för att motverka missbedömningar och plötsliga handlingar från kinesiskt håll i ljuset av den ryska invasionen av Ukraina. Besöket av den svenska delegationen med riksdagsledamöter och Europaparlamentariker

” En stark relation mellan Europa och Taiwan tjänar i sig som motstånd till Kinas auktoritära expansion.

ser Ou som ännu ett bevis på demokratiska samarbetspartners enighet i sitt stöd för Taiwan. Hon uppmanar samtidigt EU och Sveriges regering att göra ännu mer för att öka samarbetet med Taiwan, inklusive att mer öppet stödja landets deltagande i internationella sammanhang.

Här har Sverige dessvärre hamnat på efterkälken. Liksom andra europeiska stater har Sverige ingen officiell ambassad i Taiwan. Man har istället en representant som i regel är en diplomat med samma arbetsuppgifter som i andra länder, låt vara något begränsade på grund av Taiwans diplomatiska status.

I augusti 2020 ersattes Håkan Jevrell av Sveriges nuvarande representant Bengt Carlsson. Sedan dess är Sverige det enda europeiska landet som har vad andra EU-diplomater i privata sammanhang kallar för en ”roving representation” - alltså en kringflackande representation - på Taiwan. Detta med anledning av att Bengt Carlsson tillbringar ungefär halva sin tid i Sverige. Upplägget har inte bara lett till besvär för svenska privatpersoner som behöver myndigheternas hjälp på Taiwan, eller företag som söker stöd att etablera sig eller expandera sin verksamhet i landet. Det har även inneburit att Sveriges närvaro i olika sammanhang försvunnit.

En diplomat från ett annat EU-land säger till Frivärld att Bengt Carlssons frånvaro blivit ”legendarisk” inom den europeiska diplomatkåren på Taiwan. Bland annat har Sverige sedan hösten 2020 inte närvarat på mer än ett par av de möten som kallas HoMs (Heads of Missions) och hålls varannan månad. Där träffas

representanterna för alla EU-länder med närvaro på Taiwan, följt av en affärslunch med representanter från den taiwanesiska regeringen eller från landets näringsliv. Samma diplomat berättar hur alla EU-länder vanligtvis alltid finns med vid dessa möten, samt att så var fallet även med Sverige under Håkan Jevrells tid som representant.

När utrikesminister Ann Linde frågades om anledningen till det försämrade svenska engagemanget på Taiwan i en [interpellationsdebatt](#) i riksdagen i februari, förklarade hon saken med att reglerna för karantän under pågående pandemi gjort att man inte kunnat närvara så mycket i landet som man velat.

Men samtidigt har närvaron för den svenska ambassadören i Kina – där reglerna för karantän är ännu

” Den nuvarande situationen verkar inte gott för Sveriges rykte på Taiwan.

strängare – inte påverkats. Inte heller har något annat europeiskt land minskat sin närvaro på Taiwan under pandemin. Trenden går snarare åt andra hållet; som nämndes ovan så har till exempel Litauen öppnat ett helt nytt representationskontor i Taipei trots att man har samma restriktioner att förhålla sig till som svenska diplomater.

Den nuvarande situationen verkar inte gott för Sveriges rykte på Taiwan, eller för vår förmåga att genomföra de åtgärder som både landets utrikesministerium och en rad analytiker menar vore avhållande för en kinesisk attack mot ön.